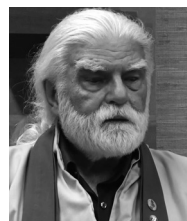

Dobosy Antal

Lélek

A földi élet egyik alapja az oxigén. Természetesen van sok más kémiai elem, ami hasonlóan fontos és szükséges az élethez, mint például a hidrogén vagy a szén is, de a mostani témánk, azaz a lélek szempontjából, az oxigén kiemelkedően fontosnak tekinthető.

Amikor egy lényről meg akarjuk tudni, hogy életben van-e, elsősorban azt nézzük meg, hogy lélegzik-e. Amíg képes lélegezni, addig él is. Az oxigén, a lélegzés és az élet együtt jár, ez a három entitás teljesen összefonódik, egymást feltételezik.

Az élőlények között vannak az állatokétól eltérő működésű lények is, ilyenek például a növények. A növények fordítva használják az oxigént. Széndioxiddal táplálkoznak, azt nyelik el, azt dolgozzák fel, és oxigént hoznak létre, amit a légkörbe vagy a vízbe bocsátanak, és szénvegyületeket szintetizálnak, amikkel viszont saját magukat építik. Az ő életükhöz is elengedhetetlenül szükséges az oxigén.

Érdeemes megemlíteni, hogy a nyelvújításkor az oxigént „*éleny*”-nek nevezték. Akkoriban már tudták, hogy az oxigén, mint kémiai elem, az égéshez szükséges, de nyilván már azt is sejtették, hogy az élethez is szükséges, mert a levegőben nagyjából 21 százalék oxigén van, és levegő nélkül az élet sem létezik.

A növények lélegzése az állatokéhoz képest fordított. Az oxigént lélegzik ki, míg az állatok azt lélegzik be. Ez a kétféle lélegzés egymásra épül, egymást tartja fenn, és ez tartja fenn az egész földi életet. A növények által kilélegzett oxigént lélegzik be az állatok, akik viszont széndioxidot bocsátanak ki, amit a növények újra és újra tápláléknak használnak. Így a növények és az állatok a lélegzés által össze vannak kötve. Egymást feltételezik, egymást táplálják, egymástól függenek. A földi bioszféra, azaz az itt létező élőlények összessége, szinte teljes egészében ezen a működésen alapul.

A lélegzés, amit manapság mi a magyar nyelvben lélegzésnek mondunk és írunk, mert a lélek szó *k* hangját zöngés *g*-nek ejtjük a z

hang miatt, de azért tudjuk, hogy a lélegzés tulajdonképpen a lélekkel, azaz az étellel kapcsolatos.

Azt vették észre őseink, hogyha egy lény nem lélegzik, akkor már az élet is „elszállt” belőle. Régen nem tudták, hogy mi az az életerő ami ilyenkor eltűnik, de ezt az életet fenntartó erőt hívták léleknek, és ez tulajdonképpen ma is érvényes, eben az értelemben használjuk ma is ezt a kifejezést. Azonban nem egy rejtélyes és ezoterikus princípiumot értünk alatta, hanem azt a biológiai folyamatot, ami az életet fenntartja minden élőlényben, a növényekben és az állatokban egyaránt. Ebből a gondolatmenetből következik, hogy lelke minden élőlénynek van, ez az életnek az alapja. Ez az az erő, ami az életet fenntartja az élőlényekben. Ez a fenntartó erő nemcsak szükséges az élethez, hanem tulajdonképpen ezt az erőt, fenntartó mozgást, ezt a fenntartó folyamatot szigorúan véve magának az életnek kellene tekinteni. A lélek fogalmát is erre a folyamatra kellene vonatkoztatnunk.

Ez a lélek nem eltávozik az emberből a halálkor, hanem egyszerűen *nincs*, ugyanis a fenntartó folyamat szűnik meg a halálkor. Ha a fenntartó folyamat megszűnik, az élőlény is megszűnik élőnek lenni. A régiek ezt a lelket olyan entitásnak gondolták, ami benne van egy élőlényben, és amikor meghal az a lény, és megszűnik lélegezni, akkor ez a lélek eltávozik a testből, és valamiféle szubtilis létezőként létezik tovább, majd bizonyos elképzelések szerint egy másik testben újra egy életet hoz létre. Ez az elképzelés egy meglehetősen ősi típusú modellje az életről való gondolkodásnak. De ma már úgy vélekedünk, hogy ennek a testből eltávozó léleknek a létezését nem sikerült igazolni. Viszont azt igen, és a tudomány nagyon komoly eredményeket ért el, hogy az élet milyen fizikai, kémiai, biológiai, informatikai és egyéb folyamatokból áll össze. Egyéb folyamatok alatt értem akár az elektromágneses folyamatokat, vagy a sejtek és szervek közötti kommunikációt is. Bár az élő testben nagyrészt biokémiai folyamatok

zajlanak, amik természetesen szükségesek ahhoz, hogy ez az élőlény életben maradjon, de az életet fenntartó folyamatok ennél lényegesen bonyolultabbak, sok más folyamat is hozzájárul az élet fenntartásához.

Véleményem szerint annak idején a Buddha az élet lényegét ismerte fel, azt, hogy az élet egy fenntartott folyamat, és hogy az élet fenntartásához szükséges egy erő, egy entitás, ami addig létezik, amíg az élet is.

Akkoriban a hindu vallásban *átmannak* nevezték azt, ami élővé teszi a lényeket, és ezt az átmannt el nem múló entitásnak tartották. Amikor a buddhizmus az *anátman* tanát tanítja, amikor a „lélek”-ről tagadólag beszél, akkor tulajdonképpen az el nem múló, örök lelket tagadja, az akkori lélekelképzelést.

Éppen arra jött rá a Buddha, hogy az életerő és az élet az egy és ugyanaz. Ha van élet, akkor van valami, ami fönntartja ezt az életet. És hogyha van valami, ami fenntart egy életet, az addig létezik csak, amíg az élet is létezik. Amikor megszűnik a fenntartó folyamat, akkor összeomlik az a lény, és megszűnik élőnek lenni.

Az élet egy véges folyamat, születünk, élünk, meghalunk, de nekünk embereknek nehéz azt elfogadni, hogy amikor az életünk véget ér, akkor minden megszűnik azzal együtt. Így az életet fenntartó erő is, és az is, amit léleknek nevezünk, és ami egyszerűen nincs tovább. Minden, ami az emberi életben igazán lényegi, ami a tudatos létünket adja, ami egyéniségünket jelenti, megszűnik. Testünk visszakerül a bioszférába, és más lényeknek szolgál táplálékul. Más lények létezését, életét segíti. A buddhizmus alaptanítása ennek a léleknek a végességét tanítja.

Belátható, hogy minden élőlény rendelkezik ezzel az életfenntartó erővel. Még azok a lények is, amelyek esetleg nem az oxigént használják a biokémiai anyagcsere-folyamataikhoz. Így lelkes lények a növények, a gombák, az állatok, az egysejtűek és a többsejtűek is, az alacsony rendűek és a magasabb rendűek, és természetesen az ember is ezek közé tartozik. Ezek nagyrészt olyan lények, amelyeknél az oxigén tartja fent életfolyamataikat.

Mi itt a Földön tehát lelkes lények vagyunk, lélekkel rendelkezünk. Összességében a földi élet fenntartó ereje a LÉLEK, de ugyanígy nyil-

ván egy állatfajnak a fenntartása is fontos, így a fajt is a lélek tartja életben. Amikor egy egyedről, egy faj egyedéről beszélünk, akkor működik egy lélek, ami ezt az egyedet tartja fenn.

Itt a Földön, ebben a földi életben ez a szimbiózis, ez az együttélés és egymást szükségelés a legfontosabb szervező erő. Azt kellene megérteni, hogy ez az egymást szükségelő erő, vagyis ez az egymást fenntartó erő, ez az élő közösségi lét alapja, és azt is, hogy mennyire fontos és nélkülözhetetlen a földi típusú élethez.

Fentebb felvázoltuk az oxigén szerepét az élővilág egymásra utaltságában. Így belátható az, hogy egymás nélkül nem tudnánk létezni földi viszonyok között. Ugyan a mai világban az ember képes olyan körülményeket is létrehozni a modern technika segítségével, hogy az élet mesterségesen létrehozott feltételek között is képes fennmaradni, de a földi élet sok millió éves történetében mégsem ez a helyzet a jellemző.

Fontos lenne a buddhizmusban is, illetve a buddhista gondolkodásban is újrateremtene a lélek fogalmát, és lehántani róla azt a misztikus réteget, amely abból az ősi természetszemléletből ered, amikor még az életről való tudásunk a maihoz képest meglehetősen hiányos volt. Ugyancsak fontos lenne megérteni, hogy érdemes ma már mást érteni alatta, nem egy a biológiai testünktől független szubtilis entitást, hanem azoknak a folyamatoknak az összességét, amelyek szükségesek ahhoz, hogy egy lény élő legyen.

Így ez a lélekfogalom az életet fenntartó folyamatok összességét kellene, hogy jelentse, azaz az életenergiát. Nagyon röviden: a lélek az életerő. Ezt kellene a lélek fogalma alatt érteni! Az volna a jó, ha a modern gondolkodás a lélek fogalmát az étellel, az életerővel, az életet fenntartó erővel, az életet fenntartó folyamatokkal azonosítaná. Ha azt mondjuk, hogy egy lénynek van lelke, akkor tulajdonképpen azt mondjuk, hogy él. Ha lélegzünk vagy táplálkozunk, akkor az életet akarjuk fenntartani. Mert az élet a legnagyobb érték a világmindenségben.

Kívánom, hogy váljon lélekké, életet fenntartó folyammattá minden lélegzet, minden táplálék, minden tapasztalat és mindaz, amit az emberi szellem – így ez az írás is – létrehozott! Járuljanak hozzá az élet fenntartásához! Szolgálják az életet!

